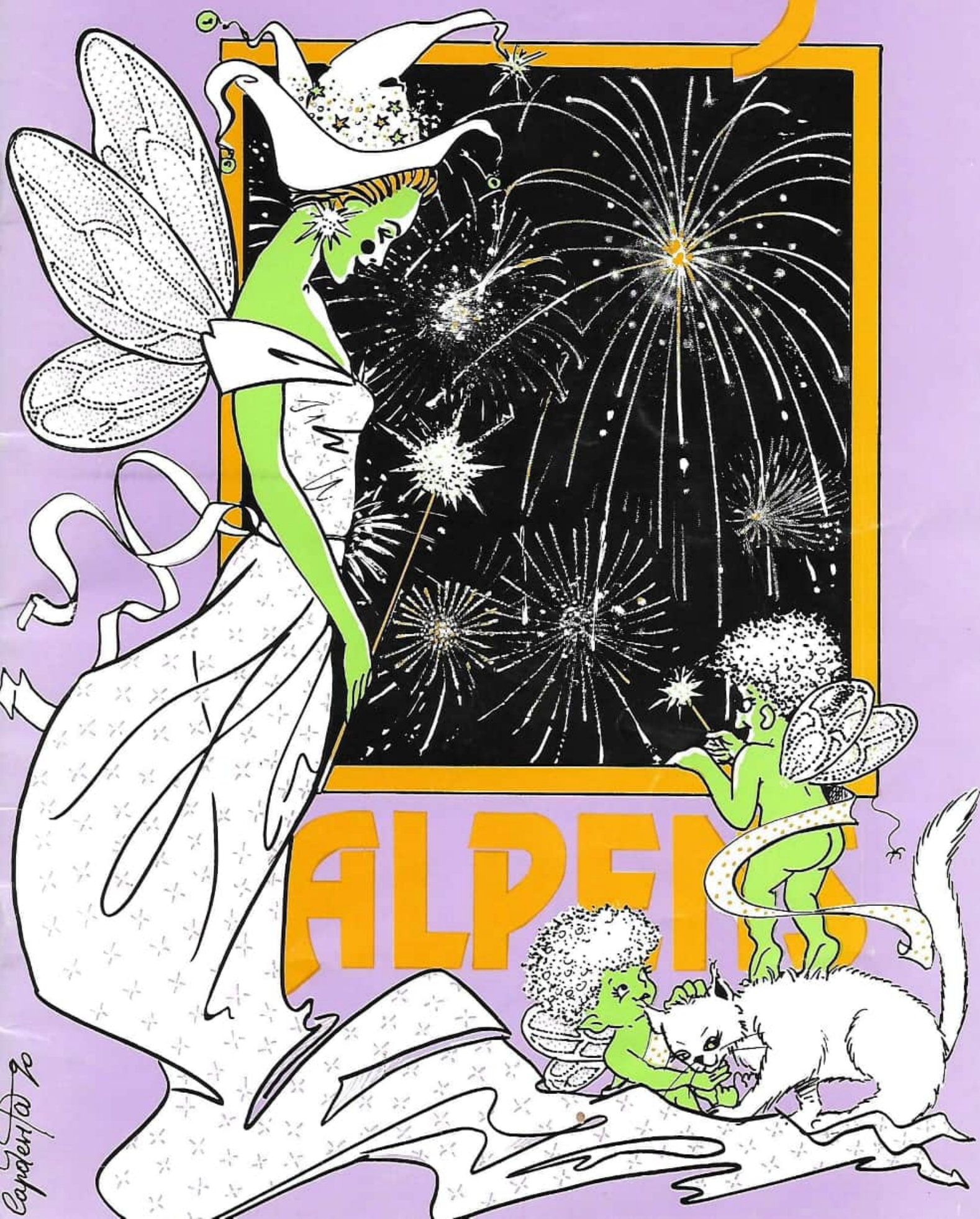

1990 FESTA MAJOR

DALPENS

SUMARI

- Salutació
- Comissió de Festes
- Pregó de la Festa Major d'Alpens 1990
- L'Escut Heràldic d'Alpens
- Programa d'Actes
- Ahir... Avui...
- Agustí Canelles, un gran savi alpensí

SALUTACIÓ

La Festa Major ens invita novament a entrar a casa vostra amb una salutació cordial i un aire de festa propi d'aquestes diades que representen una fita tradicional de retrobament amb molta gent alpensina, o relacionada amb Alpens, que per diferents motius es troben habitualment allunyats de nosaltres.

Esperem que gaudim tots plegats, alpensins i amics que ens acompanyeu, d'aquests dies oberts, cordials, participatius, plens de gresca i alegria, doncs és la nostra Festa, la nostra Festa Gran, la Festa de tots els alpensins.

A tots us desitgem una Bona Festa Major.

L'AJUNTAMENT

Un any més tornem a presentar el programa de la Festa Major. Tal com és de suposar, el fet d'escollir i programar els actes ha estat sempre una tasca difícil i compromesa. Tot i així, esperem que enguany sigui del vostre grat, amb tot un seguit d'actes que ja són tradició i d'altres que s'incorporen de nou.

Hem posat en aquesta Festa Major la mateixa il·lusió que en la primera que vàrem organitzar. Cada any es procura fer més coses i millors i, per tant, el pressupost és més elevat i l'organització més complexa.

El funcionament de les Associacions i Comissions als pobles petits és sempre difícil i cada dia costa més trobar persones disposades a col·laborar-hi.

Els qui formem la Comissió de Festes creiem que potser ha arribat l'hora del nostre relleu, donant pas a unes Festes de caire més popular i finançades per tots, mitjançant els pressupostos municipals.

I per últim, voldríem agrair a tots els veïns i col·laboradors les seves aportacions i ajudes, sense les quals no hauria estat possible portar a terme la nostra tasca.

Us desitgem a tots, alpensins i amics, que tingueu una *Molt Bona Festa Major!*

LA COMISSIÓ

PREGÓ DE LA FESTA MAJOR D'ALPENS 1990

Ja se'ns ha acabat l'estiu i el fred prompte treurà el nas
i tots li donem l'adéu —sense cap dol— amb el braç,

perquè ja ve de seguida l'esclat que té més claror:
la millor festa de casa, la gran: la Festa Major!

Amb ballades i cançons ens omplirà d'alegria,
ja que una Festa Major no passa pas cada dia!

Primer anirem a l'Ofici complint amb els Sants Patrons,
que un cop a l'any anar a missa no ens farà caure els galons!

Després, tots cap al carrer, que Alpens serà engalanat,
car la Festa bé s'ho val i tothom hi és cridat.

El sol lluirà aquell jorn. I, de nit, potser la lluna
farà abrindar més d'un cor allà a les dotze o la una.

Ve una altra Festa Major: tot comença i tot s'acaba!
Però cal fruit-la bé que, un altre any, el temps ens clava!

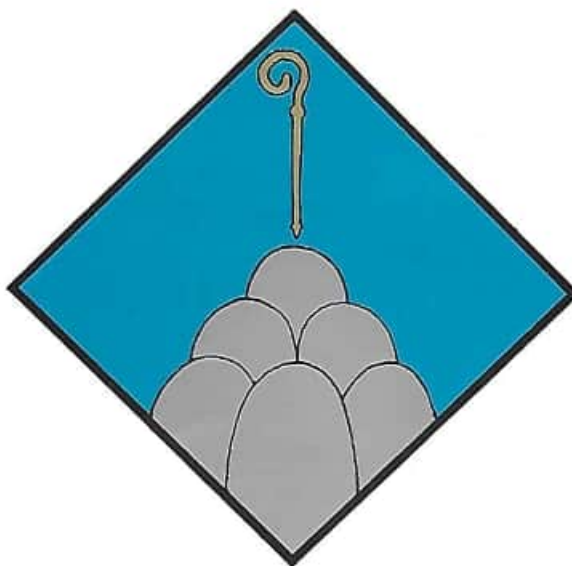
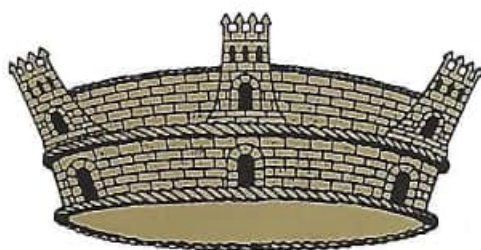
Els «diables», santament, faran gresca i aldarulls,
i sardanes obriran a la plaça màgics ulls.

Tot alhora florirà com un ram curull d'aroma
i el convit de la tardor tindrà gust de mel i poma.

Clara tarda de setembre, per a tothom ets la millor,
car celebra tot el poble la cabdal Festa Major!

AMÀLIA CRUZATE

L'ESCUT HERÀLDIC D'ALPENS

*Escut caironat: d'atzur, un
mont de penyes d'argent
movent de la punta, sobre-
muntat d'un bàcul d'abat
d'or. Per timbre una corona
mural de poble.*

Des de temps, l'Ajuntament d'Alpens ha emprat el segell de la Parròquia de Santa Maria: De gules, les lletres *M* i *A*, anagrama de Maria, de sable sobremuntades d'una corona antiga d'argent.

És evident que l'Ajuntament no pot emprar l'escut o segell propi de la Parròquia, sinó, precisament, un que el diferenciï i el distingeixi, tant de la Parròquia, com dels altres municipis del Principat, complint d'aquesta manera les disposicions dictades en diverses èpoques des del segle passat.

És per això que l'Ajuntament, amb data 24 de novembre de 1980, es dirigí a l'Institut d'Estudis Catalans preguntant si hom podia considerar vàlid l'escut actual, així com si es coneixia algun escut anterior o posterior a l'esmentat.

Posteriorment, amb data 21 d'abril de 1981, l'Ajuntament es dirigí a la Direcció General d'Administració Local del Departament de Governació de la Generalitat de Catalunya, demanant la mateixa informació.

Després de nombroses gestions amb l'esmentada Direcció General i el seu Conseller Heràldic, hem rebut d'aquests estaments una proposta d'escut d'Alpens, d'acord amb la seva història, etimologia-semàntica i simbologia heràldica.

Les referències històriques que han fonamentat la confecció d'aquest escut han estat el fet que el poble d'Alpens es troba al peu de la Serra de Santa Margarida de Vinyoles i estigué dins el terme del castell i baronia de la Guàrdia de Ripoll, que estava sota la jurisdicció dels abats de Ripoll des del 1363 fins al 1830.

La referència etimològica-semàntica, trobada al Diccionari Català-Valencià-Balear de Moll-Alcover, diu que Alpens és una grafia deformada de «Els Pens», o sigui els penyals. Aquests penyals representen la coneguda «Roca de Pena», que d'aquesta manera esdevé símbol propi del nostre municipi.

L'AJUNTAMENT

PROGRAMA D'ACTES

DIJOUS, DIA 27 DE SETEMBRE

A les 11 del matí: **REPIC DE CAMPANES** amb motiu de la Festa Major.

A les 12: **OFICI SOLEMNE** en honor als Sants Patrons.

A les 6 de la tarda: **BERENAR DELS AVIS**, amenitzat pel Conjunt «FORTIÀ» i l'**ÀUDIO-VISUAL D'ALPENS** a càrrec del Sr. Jaume Sesè.

A les 10 de la nit: **CANTADA D'HAVANERES** a la Plaça Major, pel grup «MAR ENDINS».

DIVENDRES, DIA 28 DE SETEMBRE

A les 4 de la tarda: Al Cafè Casino, **CONCURS DE BOTIFARRA**.

A les 10 de la nit: **BALL DE NIT** amb el Conjunt de JOAN PRADERA i MARUSKA.

DISSABTE, DIA 29 DE SETEMBRE

A les 9 del matí: **ESCALADA LLIURE i POPULAR** al Campanar.

A les 11: **ENTRETENIMENT** per a la mainada a càrrec de SOL-IXENT.

A la 1 del migdia: A la Plaça Major, **AUDICIÓ DE SARDANES** a càrrec de la Cobla PIRINEU.

A les 4 de la tarda: **PARTIT DE FUTBOL.**

A les 5: **III TROBADA DE GEGANTS**, a la Plaça Major, amb els Gegants de Manlleu, Sant Pere de Torelló, Sant Vicenç de Torelló, Berga, La Garriga, Sant Feliu Sasserra, Vidrà, acompanyats pels Grallers de Sant Bartomeu del Grau i els d'Alpens.

A les 10 de la nit: **CORREFOC, BALL DE CARLINS**, i... a càrrec dels DIABLES DE ROCADEPENNA.

A 2/4 de 12: **BALL DE NIT** amb «IMPREVISIBLES» i el Conjunt SOL-IXENT.

DIUMENGE, DIA 30 DE SETEMBRE

A les 9 del matí: Al camp de Tir «La Serra», **TIR AL PLAT**, tirada de caràcter social. Esmorzar per a tots els participants.

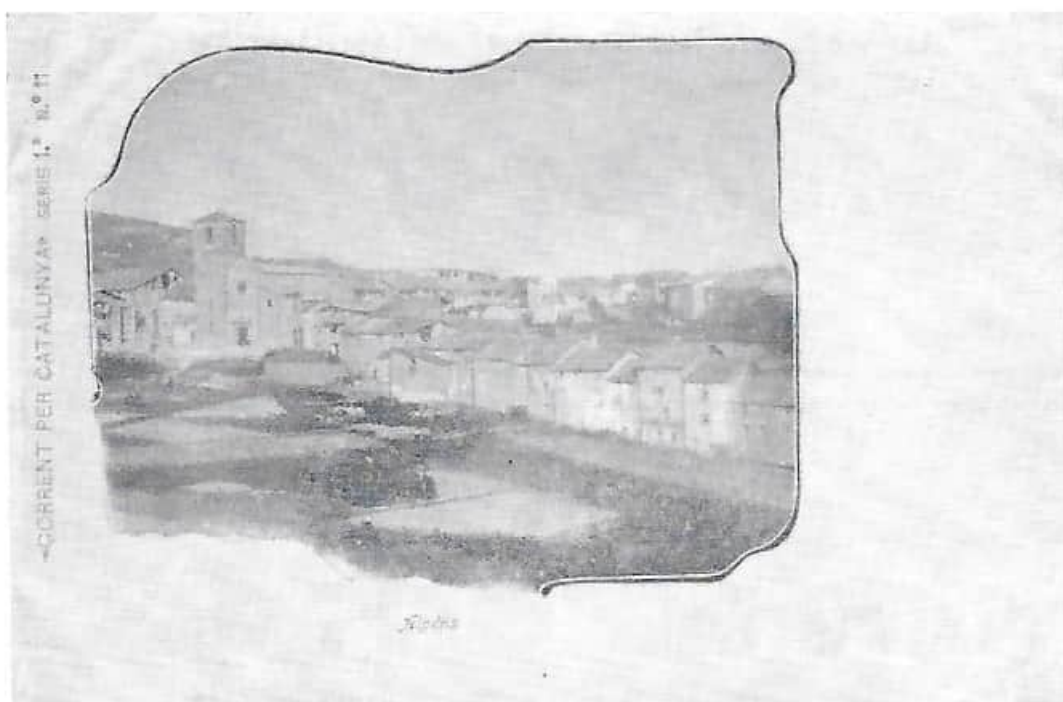
A les 10: **I.ª EXHIBICIÓ DE MODELISME FÓRMULA TT Escala 1/8.**

A 2/4 d'1: **OFICI SOLEMNE.**

A 1/4 de 2: **CONCERT** a l'Església, a càrrec de l'ORQUESTRA ATANAGA, amb un repertori de Música Tradicional del País.

A les 5 de la tarda: **DANSA ALPENSINA**, a càrrec del jovent del poble i acompanyats per l'Orquestra ATANAGA.

Seguidament: **BALL POPULAR** a la mateixa Plaça Major, a càrrec del conjunt DUO DELTA DOS.

AHIR

AVUI

AGUSTÍ CANELLES, UN GRAN SAVI ALPENSÍ

La personalitat de n'Agustí Canelles i Carrera ha estat, durant llargs anys, injustament oblidada. Des d'Alpens, el poble que el va veure néixer, és sorprenent aquest oblit. Per tant, just és que ens entremenguem una mica en provar d'assabentar-nos de quina fou la seva vida i quins els seus mèrits. Toparem però, amb una dificultat: la informació que tenim sobre la seva vida és incompleta i confusa. Per tant, haurem de ser prudents a l'hora de valorar les dades, que potser amb una investigació acurada a partir de fonts més directes, caldrà puntualitzar.

N'Agustí Canelles va néixer l'any 1765 al nostre poble, que llavors s'anomenava Santa Maria dels Pens. En aquella època, era un poble un xic més gran que ara (527 habitants l'any 1787). Tanmateix, resulta evident que els estudis que Canelles va poder realitzar al nostre poble foren força limitats. Però devia resultar un estudiant molt aplicat, ja que es traslladà primerament a Vic i després a Barcelona per ampliar els seus coneixements. Tinguem present que les comunicacions d'aquell temps —amb carro i per camins de mal transitar— feien d'Alpens un poble marcadament aïllat, i el pas que féu el nostre compatriota anant a estudiar a fora, degué resultar d'allò més dur i complicat.

S'anà convertint, amb tenacitat, en un erudit especialment format en els camps de la matemàtica, l'astronomia, la nàutica i la filosofia. Els seus estudis, el portaren també a fer una llarga travessa amb vaixell fins a Veracruz (Mèxic). En tornar del viatge (any 1789) ingressa a l'ordre religiosa dels trinitaris. El mateix any, esclatava la Revolució francesa. El 1799, a París, una comissió internacional de científics aprovà una nova mesura de longitud, el metre, i n'establí oficialment la llargària exacta. Quatre anys més tard, Agustí Canelles ingressà a la Reial Acadèmia de Ciències Naturals i Arts de Barcelona. En ingressar, llegeix una molt important memòria anomenada «Projecte d'una mida universal treta de la natura», en la que es defensa l'adopció del metre com a unitat de longitud. Des d'aquest moment, s'intensificà la seva col·laboració en aquest projecte d'unificació de mides, i treballà conjuntament amb el francès Pierre François Méchain, un dels científics que l'Assemblea Nacional francesa havia delegat per a aquest treball. Amb ell, Canelles treballà en el mesuratge del meridià des de Barcelona fins a les Balears, per a verificar els mesuratges fets anteriorment entre Dunkerque i Barcelona.

Posteriorment, durant la Guerra del Francès, va col·laborar, com a topògraf, aixecant plànols, contra la invasió napoleònica. Féu un plànol de Vic (1813) i va recopilar dades per a la confecció d'un mapa general de Catalunya. Va fer un projecte de canalització i aprofitament d'aigües del riu Llobregat, per a fer regadius a la zona del Vallès. El projecte però, finalment no fou posat a la pràctica. Va inventar un aparell anomenat **precisiu**, que servia per amidar amb més exactitud les observacions geodèsiques astronòmiques. Publicà també, entre altres estudis, el de «Elementos de astronomía náutica» (el 1816). Va morir al poble d'Alella (Maresme) l'any 1818.

EL METRE, ORIGEN I VIRTUTS

Abans de la implantació del nou sistema de mesuratge, al món hi havia una enorme quantitat de mides i mesures, que variaven segons les comarques, les regions i els països. Aquest fet, com digué Canelles, provocava «(...) gravíssims perjudicis que pateixen les arts, el comerç, la navegació i l'agricultura».

Per tant, calia una unificació i simplificació. Però, com va sorgir la iniciativa? A finals del segle XVIII, la nova realitat social provocada per la revolució industrial, i les noves classes que en sorgiren —amb l'enriquiment i creixent poder de la burgesia— portaren a l'esclat de la Revolució Francesa. Amb ella, unes noves idees i una nova concepció del món arribaren al poder. Calia racionalitzar i renovar. D'ací aparegué, a París, la proposta dels nous patrons de mesura, que es volia que fossin universals. Per això, per determinar la unitat de longitud s'acordà partir de la natura: de la pròpia longitud del meridià terrestre. I va ser precis fer-ne el mesuratge. Fou una feina complexa i difícil, en la que intervingueren diversos científics. Finalment, s'acordà fixar la unitat, el metre, en la quaranta-milionèsima part de la llargària del meridià terrestre, i es va fer un metre patró, d'iridi, que es guarda a París. Per simplificar, els múltiples i submúltiples sortien de multiplicar o dividir les unitats per deu, successivament. Era un mètode molt més senzill que els anteriors! El nou sistema de mesures fou anomenat sistema mètric decimal.

Val a dir doncs, que n'Agustí Canelles fou un home amb una gran visió de futur. Avui dia, que tenim el nou sistema de medició present a tot arreu, potser no ens en sabem adonar prou. Però si reflexionem i mirem enrera, ens adonem de l'enorme talla intel·lectual dels qui impulsaren el seu ús.

Per això, ens caldria conèixer ben a fons la biografia de n'Agustí Canelles, i les circumstàncies que envoltaren la seva vida, que formen part de la nostra pròpia història. Per això seria de desitjar que es promogui, des d'on calgui, la realització d'una investigació acurada i rigorosa de la vida d'aquest destacat savi alpensí. Segur que ens enduríem més d'una sorpresa.

Agraïm la col.laboració
de tothom
i especialment de:

Generalitat de Catalunya

Diputació de Barcelona

Ajuntament d'Alpens

Creu Roja: Assemblea Local de Vic

Caixa d'Estalvis de Manresa